PAOLO MENGOZZI
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2011. december 15.[1]

C-604/10. sz. ügy

Football Dataco Ltd
Football Association Premier League Ltd
Football League Limited
Scottish Premier League Ltd
Scottish Football League
PA Sport UK Ltd
kontra
Yahoo! UK Limited
Stan James (Abingdon) Limited
Stan James PLC
Enetpulse APS

(A Court of Appeal [England & Wales] [Civil Division] [Egyesült Királyság] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„96/9/EK irányelv — Az adatbázisok jogi védelme — A labdarúgó-bajnokságok versenynaptárai — Szerzői jog”

1. A jelen ügyben azt kérik a Bíróságtól, hogy az adatbázisok jogi védelméről szóló 96/9/EK irányelv (a továbbiakban: irányelv)[2] alapján egészítse ki ítélkezési gyakorlatát a labdarúgó-bajnokságok versenynaptárainak védelmére vonatkozóan. 2004-ben a Bíróság kimondta, hogy e versenynaptárak tekintetében főszabályként nem áll fenn az irányelv által biztosított úgynevezett *sui generis* jog szerinti védelem. A szabályozás értelmezésének kiegészítéseképpen most azt kell tisztázni, hogy alkalmazható-e, és ha igen, milyen feltételekkel, a szerzői jog által biztosított védelem.

I – Jogi háttér

2. A 96/9/EK irányelv rögzíti, hogy az adatbázisok kétféle védelmet élvezhetnek. Elsőként a szerzői jog által biztosított védelmet, amelyet a 3. cikk a következőképpen határoz meg:

„(1) Ezen irányelv értelmében azok az adatbázisok, amelyek tartalmuk összeválogatása, illetve elrendezése miatt a szerző önálló szellemi alkotásai, szerzői jogi védelemben részesülnek. Annak megállapításához, hogy fennállhat-e ilyen védelem, más feltétel nem alkalmazható.

(2) Az adatbázisok irányelv által biztosított szerzői jogi védelme nem terjed ki azok tartalmi elemeire, és nem érinti a tartalmi elemeken fennálló egyéb jogokat.”

1 — Eredeti nyelv: olasz.

2 — Az 1996. március 11-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 77., 20. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 15. kötet, 459. o.).

3. Az irányelv 7. cikke rögzít emellett egy másfajta, úgynevezett *sui generis* védelmet azon adatbázisok tekintetében, amelyek előállítása „jelentős ráfordítással” járt:

„(1) Azon adatbázisok előállítói számára, amelyek tartalmának megszerzése, ellenőrzése, illetve előállítása minőségileg vagy mennyiségileg jelentős ráfordítással járt, a tagállamok biztosítják a jogot arra, hogy az adatbázis egész tartalmának vagy minőségi és/vagy mennyiségi szempontból jelentős részének kimásolását és/vagy újrahasznosítását megakadályozzák.

[…]

(4) Az (1) bekezdésben meghatározott jog attól függetlenül alkalmazandó, hogy az adott adatbázis szerzői vagy más jogi védelemben részesül-e. Továbbá attól függetlenül alkalmazandó, hogy az adott adatbázis tartalma szerzői vagy más jogi védelemben részesül-e. Az adatbázisoknak az (1) bekezdésben meghatározott jog alapján fennálló védelme nem érinti az azok tartalmán fennálló jogokat.”

4. Az irányelv 14. cikke rendelkezik az irányelv időbeli hatályáról. E cikk többek között (2) bekezdésében arra az esetre vonatkozóan határoz meg szabályokat, amikor egy adatbázis az irányelv hatálybalépését megelőzően szerzői jogilag védett, de az irányelv alapján nem felel meg a szerzői jogi védelem feltételeinek:

„Ha ezen irányelv kihirdetése napján egy tagállamban szerzői jogilag védett valamely adatbázis nem felel meg a szerzői jogi védelem 3. cikk (1) bekezdésében foglalt feltételeinek, ez az irányelv […] nem eredményezi az érintett tagállamban a fenti szabályozás alapján biztosított védelem hátralévő időtartamának lerövidülését.”

II – A tényállás, az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

5. A Football Dataco Ltd és társai (a továbbiakban: Football Dataco és társai) szervezik az angol és a skót labdarúgó-bajnokságokat. Ennek keretében kidolgozzák és nyilvánosságra hozzák a bajnokságok során minden évben lejátszandó mérkőzések listáját. Az ellenérdekű felek, a Yahoo! UK Limited és társai (a továbbiakban: Yahoo és társai) a labdarúgó-bajnokságok szóban forgó versenynaptárait arra használják fel, hogy híreket, valamint információkat szolgáltassanak, és/vagy fogadásokat szervezzenek.

6. A Football Dataco és társai lényegében azt kérik a Yahoo-tól és társaitól, hogy azok fizessék meg részükre a jogdíjakat a labdarúgó-bajnokságok általuk kidolgozott versenynaptárainak felhasználásáért. A Football Dataco és társai a versenynaptárak védelmét az irányelv alapján, mind a szerzői jog, mind a *sui generis* jog szerint kérik.

7. A nemzeti bíróságok kizárták a *sui generis* védelmet, mivel a Bíróság nagytanácsa azt legutóbb 2004 novemberében [3] négy ítéletében is egyértelműen kimondta. Tekintettel azonban arra, hogy a szerzői jog alapján esetlegesen fennálló védelemre vonatkozó kérdések továbbra is nyitottak, amelyek a 2004-ben eldöntött ügyek kapcsán nem merültek fel, a kérdést előterjesztő bíróság felfüggesztette az eljárását, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette elő:

„1. Az adatbázisok jogi védelméről szóló 96/9/EK irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében mit kell érteni az »adatbázisok [alatt], amelyek tartalmuk összeválogatása, illetve elrendezése miatt a szerző önálló szellemi alkotásai«, és különösen:

a) ki kell e zárni az adatok létrehozására irányuló szellemi ráfordítást és szakértelmet?

3 — A C-46/02. sz. Fixtures Marketing ügyben 2004. november 9-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-10365. o.); a C-203/02. sz., The British Horseracing Board és társai ügyben 2004. november 9-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-10415. o.); a C-338/02. sz. Fixtures Marketing ügyben 2004. november 9-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-10497. o.), valamint a C-444/02. sz. Fixtures Marketing ügyben 2004. november 9-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-10549. o.).

b) felruházza e további jelentőséggel a már meglévő adatelemet az »összeválogatás vagy elrendezés« (például egy labdarúgó találkozó időpontjának meghatározása során)?

c) a szerző részéről többet feltételez-e a »szerző önálló szellemi alkotása« a jelentős munka és szakértelem ráfordításánál, és ha igen, mit?

2. Kizárja-e az [96/9] irányelv az általa biztosított jogoktól különböző, az adatbázisokon fennálló nemzeti szerzői jogokat?”

III – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről

8. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság azt kéri a Bíróságtól, hogy lényegében határozza meg azokat a feltételeket, amelyek fennállása esetén egy adatbázis a 96/9/EK irányelv értelmében szerzői jogi védelem alatt áll. A megfelelő válaszadás érdekében mindenekelőtt a Bíróságnak a labdarúgó-bajnokságok versenynaptáraira vonatkozó ítélkezési gyakorlatát szükséges áttekinteni, majd meg kell vizsgálni az irányelv alapján esetlegesen fennálló kétféle védelem, egyrészt a szerzői jog, másrészt a *sui generis* jog között fennálló kapcsolatot.

A – *A Bíróság vonatkozó ítélkezési gyakorlata*

9. A Bíróság adatbázisok védelmére vonatkozó ítélkezési gyakorlata, és itt én most különösen a 2004 novemberében meghozott már hivatkozott négy ítéletre utalok, két alapvető kérdést tisztázott, amelyeket az előzetes döntéshozatalra előterjesztett jelen kérdések vizsgálata során is szem előtt kell tartani.

10. Elsőként a labdarúgó-bajnokság versenynaptára, még ha egy mérkőzéseket magában foglaló egyszerű lista is, az irányelv értelmében adatbázisnak minősül.[4] Ezt a megállapítást mind a kérdést előterjesztő bíróság, mind az észrevételeket előterjesztő felek elfogadottnak veszik, e kérdés így nem képezi további vizsgálat tárgyát.

11. Másodsorban, a labdarúgó-bajnokság versenynaptára nem felel meg azoknak a feltételeknek, amelyek az irányelv 7. cikke értelmében az adatbázis *sui generis* jog által biztosított védelméhez szükségesek. A versenynaptár készítése, azaz a már létező elemeknek (vagyis a mérkőzésekhez kapcsolódó adatoknak) egy rendezett listába illesztése ugyanis nem jár jelentős ráfordítással az adatok megszerzése, ellenőrzése, valamint előállítása tekintetében.[5] Amint azt jeleztem, e megállapítást is elfogadottnak veszi a kérdést előterjesztő bíróság (jóllehet az alapeljárásban a felek némelyike megpróbálta elérni, hogy a *sui generis* jogra vonatkozó kérdéseket is terjesszék a Bíróság elé), amely a kérdéseit így a szerzői jog alapján fennálló védelemre korlátozta.

B – *A szerzői jog és a* sui generis *jog alapján fennálló védelem közötti kapcsolat*

12. Az első kérdés vizsgálatát megelőzően az irányelv által biztosított kétfajta védelem közötti kapcsolatra vonatkozó kérdést kell tisztázni. Az alkalmazandó rendelkezéseket olvasva ugyanis fel kell tenni a kérdést, hogy nem áll-e fenn *hierarchikus kapcsolat* a szerzői jog, valamint a *sui generis* jog által biztosított védelem között. Ezen értelmezés, amelyet magasabb rendű források[6] is alátámasztanak, és amelyre közvetetten a tárgyalás során tett észrevételekben is történt utalás, a *sui generis* jog által biztosított védelmet másodrendűnek tekinti, amely védelem akkor áll fenn, amikor az adatbázis nem

4 — A fenti 3. lábjegyzetben hivatkozott C-444/02. sz. Fixtures Marketing ügyben hozott ítélet 23–36. pontja.

5 — A fenti 3. lábjegyzetben hivatkozott C-46/02. sz. Fixtures Marketing ügyben hozott ítélet 44–47. pontja.

6 — Ebben az értelemben lásd különösen a Belső Piaci Főigazgatóság 2005. december 12-i *First evaluation of Directive 96/9/EC on the legal protection of databases* című Working Paperjét, amely a Bizottság honlapján elérhető.

rendelkezik a szerzői jogi védelemhez szükséges eredeti jelleggel. Ebben az esetben az a tény, hogy a Bíróság a labdarúgó-bajnokságok esetében a 2004 novemberében hozott ítéleteiben kizárta a *sui generis* jog által biztosított (úgynevezett „alacsonyabb szintű") védelmet, automatikusan kizárja a szerzői jogi (úgynevezett „magasabb szintű") védelmet is.

13. Mindazonáltal az irányelv gondos vizsgálata azt mutatja, hogy ezen értelmezés nem helyes, és a kétfajta védelmet egymástól teljesen függetlenül kell kezelni, amely álláspontot a jelen ügyben észrevételt előterjesztő felek, beleértve a Bizottságot is, elfogadnak.

14. Meg kell tehát jegyezni, hogy az irányelvben a kétfajta védelem tárgya eltérő. Egyrészről a szerzői jogi védelem alapvetően az adatbázis *struktúrájára*, azaz arra összpontosít, hogy a szerző azt konkrétan milyen módon hozta létre a beépítendő tartalom összeválogatása vagy annak különböző elrendezési módjai útján. A 3. cikk (2) bekezdése egyebekben egyértelműen kimondja, hogy az e cikkben foglalt szerzői jog „nem terjed ki az adatbázis […] tartalmi elemeire", amelyeket a szerzői jog ettől függetlenül oltalmazhat, e védelem ugyanakkor nem áll fenn arra tekintettel, hogy azok egy védett adatbázisba kerültek beépítésre. A (15) preambulumbekezdés megállapítja, hogy a szerzői jogi védelem „az adatbázis struktúrájára vonatkozik". Ezzel szemben a *sui generis* védelem egyszerűen az *adatbázisban foglalt adatok* jogosulatlan kimásolásának és/vagy felhasználásának megtiltásához való jogot jelenti. E jog nem magának az adatbázisnak az eredeti jellegét védi, hanem azt az erőfeszítést kompenzálja, amelyre az adatbázisban foglalt adatok összegyűjtése, ellenőrzése és/vagy előállítása miatt volt szükség.[7]

15. Más szóval tehát, az adatbázis védelmét esettől függően biztosíthatja kizárólag a szerzői jog, kizárólag a *sui generis* jog, illetve mindkét jog, de fennállhat olyan eset is, hogy egyik jog sem biztosít védelmet.

C – *Az adatbázisnak az irányelv értelmében vett fogalma*

16. Az az imént látott tény, miszerint az adatbázisok kétféle lehetséges védelme egymástól teljesen független, nem jelenti ugyanakkor azt, hogy az adatbázis fogalma, ahogyan azt a Bíróság a 2004 novemberében hozott ítéleteiben meghatározta, a kétféle jog tekintetében eltérő. Éppen ellenkezőleg, meg vagyok győződve arról, hogy e fogalom szükségszerűen megegyezik. Nincs értelme annak, hogy az irányelv 1. cikkében meghatározott alapvetés, anélkül hogy erre ilyen értelmű szövegszerű érvelés utalna, eltérő jelentéssel bírjon a normaszöveg két eltérő cikkének értelmezése tekintetében, amely cikkek másfelől az adatbázis egységes fogalmának fényében értelmezve megőrzik jelentésüket. A szerzői jog az adatbázis struktúráját, míg a *sui generis* jog annak tartalmát védi: ez ugyanakkor semmi esetre sem követeli meg azt, hogy az „adatbázisnak" két eltérő fogalma legyen.

17. Ezen összefüggésben a Bíróság kimondta, hogy az irányelv által biztosított védelem hatálya *kizárólag az adatok megszerzésének, ellenőrzésének, valamint előállításának, és nem pedig az azok létrehozásának folyamatára terjed ki.*[8] Más szóval a jogértelmezés során az „adatbázist" oly módon kell meghatározni, hogy gondosan és egyértelműen meg kell jelölni azt a határvonalat, amely az adatoknak az irányelv által nem érintett létrehozásának időpontját megkülönbözteti attól az időponttól, amikor ezen adatok összegyűjtésére vagy előállítására kerül sor; az utóbbi időpontnak már jelentősége van annak megállapítása tekintetében, hogy az adatbázis védelemmel rendelkezzék-e, vagy sem.

7 — A fenti 3. lábjegyzetben hivatkozott C-46/02. sz. Fixtures Marketing ügyben hozott ítélet 39. pontja. Mellesleg megjegyezhető, hogy az irányelv 7. cikkének olasz változata megköveteli, hogy a jelentős ráfordítás az adatok megszerzése, ellenőrzése *és* előállítása során jelentkezzen. Ezzel szemben a többi nyelvi változat a *vagy* kötőszót használja, és ezekkel koherens a Bíróság által adott értelmezés is: a jelentős ráfordítás akkor is biztosíthatja a védelmet, ha az kizárólag az adatok megszerzése, kizárólag az adatok ellenőrzése vagy kizárólag az adatok előállítása során jelentkezik.

8 — A fenti 3. lábjegyzetben hivatkozott C-444/02. sz. Fixtures Marketing ügyben hozott ítélet 39–40. pontja és a fenti 3. lábjegyzetben hivatkozott C-338/02. sz. Fixtures Marketing ügyben hozott ítélet 25. pontja.

18. A Bíróság az adatok létrehozása és az adatok adatbázisba foglalása közötti megkülönböztetést a *sui generis* jog által biztosított védelemre vonatkozó érvelése keretében tette. Mindazonáltal véleményem szerint olyan megállapításról van szó, amely általánosságban vonatkozik az adatbázis irányelv értelmében vett fogalmára. E pontosítás emellett egyértelműen azt mutatja, hogy az irányelv *az adatbázisok létrehozását* védi – két szempontból: azok struktúrája, illetve az adatok megszerzése tekintetében –, *nem foglalkozik viszont maguknak az adatoknak a védelmével*. Az irányelv célja egyebekben az adatgyűjtő és az adatfeldolgozó rendszerek létrehozásának előmozdítása [9], nem pedig az adatok létrehozása. A Bíróság az adatbázis fogalmára vonatkozó érvelése során egyebekben ismételten kimondta az adatbázisban foglalt adatok önálló információs jellegét. [10]

19. Az a tény, miszerint az irányelv tekintetében nem kell figyelembe venni az adatok létrehozására irányuló tevékenységet, teljes mértékben logikus a szerzői jog szempontjából is, mivel amint azt az irányelv is hangsúlyozza, az adatok *szerzői jogi védelemben részesülhetnek*, amennyiben annak feltételei az adatbázisra vonatkozó szerzői jogtól függetlenül fennállnak.

20. Meg kell emellett jegyeznem, hogy a jelen esetben a labdarúgó-bajnokságok versenynaptárainak oltalmát biztosító szerzői jogi védelem alkalmazásának gondolata meglehetősen különös. A szerzői jog ugyanis, amint azt már fentebb jeleztem, az adatbázisok tekintetében alapvetően azok „külső” részét, struktúráját védi. Az elmondottak alapján a Yahoo és társai a bajnokságokat szervező társaságok által előállított „adatokat” használták fel, és nem azokat az esetleges módszereket, amelyek útján a társaságok az adatokat nyilvánosságra hozták. Teljesen ésszerűen azt megelőzően, hogy a Bíróság 2004-ben kizárta annak alkalmazását, a szervező társaságok kizárólag a *sui generis* jogra hivatkoztak, amely amint azt láttuk, inkább az adatbázisok tartalmát (helyesebben a tartalom összegyűjtéséhez és előállításához szükséges erőfeszítést), mintsem azok struktúráját védi. A szerzői jogra hivatkozás másodlagos megoldásnak tűnik, mivel a Bíróság kizárta a *sui generis* védelmet. Másrészről az sem biztos, hogy a labdarúgó-bajnokságok versenynaptárai tekintetében esetlegesen fennálló szerzői jogi védelem kizárja a Yahoo és társai által jelenleg folytatott tevékenységet, amely az ügy iratai alapján úgy tűnik, hogy a nyers adatok (az időpont, a menetrend, a különböző mérkőzések csapatai) felhasználására korlátozódik, és a felhasználás nem terjed ki az adatbázis struktúrájára.

21. A fentiek alapján most már áttérhetünk a kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett három alkérdésre. Az azokra adott válaszok, amint azt majd látni fogjuk, lehetővé fogják tenni, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre teljes körű válasz legyen adható.

D – *Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés a) pontjáról*

22. A három alkérdés közül az elsővel a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi a Bíróságtól, hogy az adatbázisba foglalandó adatok létrehozására irányuló tevékenységet figyelembe kell-e venni annak meghatározása során, hogy az adatbázis szerzői jogi védelem alatt áll-e, vagy sem.

23. Az ezen kérdésre adandó válasz közvetlenül következik abból, amit fentebb az adatbázisnak az irányelv szerinti – szükségszerűen egységes – fogalmára vonatkozóan megállapítottam. Az adatok *létrehozására* irányuló erőfeszítések nem vehetők figyelembe a szerzői jogi védelemhez való jog értékelése során, pontosan úgy, ahogyan azok a Bíróság útmutatása szerint a *sui generis* védelemhez való jog értékelése során sem vehetőek figyelembe. Az adatok létrehozása olyan tevékenység, amelyre nem terjed ki az irányelv hatálya.

24. Egyebekben meg kell állapítani, hogy amennyiben az adatok létrehozására irányuló tevékenység, amint azt a Bíróság megállapította, nem vehető figyelembe a *sui generis* védelemmel összefüggésben, amely védelem a legszorosabban kötődik az adatokhoz és azok megszerzéséhez, ezt a tevékenységet a szerzői jogi védelem tekintetében még inkább figyelmen kívül kell hagyni, ez utóbbi védelem ugyanis lazábban kapcsolódik az adatok összegyűjtéséhez, és mindenekelőtt azok megjelenésére helyezi hangsúlyt.

9 — A fenti 3. lábjegyzetben hivatkozott C-444/02. sz. Fixtures Marketing ügyben hozott ítélet 28. pontja.

10 — Uo. 29. pont és 33–35. pont.

E – *Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés b) pontjáról*

25. A kérdést előterjesztő bíróság a második alkérdésével annak tisztázását kéri a Bíróságtól, hogy az adatbázis tartalmának „összeválogatása vagy elrendezése”, amelyek vizsgálata lehetővé teszi annak megállapítását, hogy fennállnak-e a szerzői jogi védelemhez szükséges előfeltételek, adhat-e további fontos jelentőséget már meglévő adatoknak.

26. A kérdés lényegében arra irányul, hogy az „összeválogatás vagy […] elrendezés” művelete elegendő-e a 3. cikk alapján fennálló védelem biztosításához, így például az a tény, hogy a művelet az adatbázisban foglalt elemet további különös jellemzővel ruházza fel. A kérdést előterjesztő bíróság példaként említi a két labdarúgócsapat közötti mérkőzés dátumának meghatározását.

27. Úgy vélem, hogy ezen alkérdés téves előfeltevésből indul ki. Az egyes bajnokságok mérkőzéseire vonatkozó adatokat ugyanis *olyan adatoknak kell tekinteni, mint amelyeket az adatbázisba való felvételüket megelőzően határoztak meg*. Amint azt a Bíróság már kimondta, a labdarúgó-bajnokságok versenynaptárai esetében az adatbázisba felvételre kerülő kiinduló adatok nem az összes csapatot és az összes időpontot jelentik, *hanem az egyes lejátszandó mérkőzésekre vonatkozó különös körülményeket* (időpont, csapat, helyszín stb.).[11] Más szóval az egyes mérkőzések jellemzőinek meghatározása az adatok létrehozásának folyamatával van összefüggésben – amely, amint azt láttuk, nem tartozik az irányelv alapján fennálló védelem hatálya alá –, és nem tekinthető az adatok adatbázisba történő rendezése eredményének vagy következményének.

28. Ezzel szemben úgy tűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság abból az előfeltevésből indult ki, miszerint az adatbázisba gyakorlatilag egyszerű listák kerültek felvételre: a bajnokság összes csapata, a mérkőzések összes lehetséges időpontja és menetrendje. Erre figyelemmel a mérkőzések különös jellemzőinek (az érintett csapatok, nap és óra) meghatározása azt *követően* történik, hogy sor került az adatok adatbázisba történő felvételére. E meghatározás az adatbázis *terméke* lenne.

29. Véleményem szerint a tények ilyen értelmezése téves. Az adatbázisba felvett adatok nem a csapatok, az időpontok és a lehetséges menetrendek általános listáit jelentik. Az adatbázisba felvett adatok ezzel ellentétben már maguk az egyes lejátszandó mérkőzések *az összes jellemzővel*: óra, időpont, csapatok. Az általános listák (például A, B, C, D stb. csapat, x, y, z stb. időpont) és az egyes mérkőzések (például A csapat kontra B csapat x időpontban) meghatározása közötti átmenet az *adatok létrehozásának folyamatához kötődik*, amely folyamat megelőzi az adatok adatbázisba történő felvételét.

30. Ebből következően nem relevánsak az alapeljárás során a felperesek által annak igazolására előadott, meglehetősen részletes észrevételek, miszerint az egyes mérkőzések jellemzőinek meghatározása nem tisztán automatikus, hanem jelentős körültekintést és tudást követel meg. E tevékenység ugyanis teljes egészében megelőzi az adatbázis létrehozására irányuló tevékenységet, valamint elválik attól.

31. Az imént ismertetett értelmezést megerősíti a Bíróság ítélkezési gyakorlata, különösen annak azon pontjai, amelyek kiemelik annak szükségességét, hogy az adatbázis egyes összetevői önálló információs jelleggel rendelkezzenek.[12] Véleményem szerint ugyanis nem tekinthető úgy, hogy a csapatok, az időpontok és a menetrendek általános listái automatikusan „információs jelleggel” bírnak. Kizárólag az egyes mérkőzések jellemzőinek összessége rendelkezhet ilyen jelleggel.

11 — A fenti 3. lábjegyzetben hivatkozott C-46/02. sz. Fixtures Marketing ügyben hozott ítélet 41–42. pontja; a fenti 3. lábjegyzetben hivatkozott C-338/02. sz. Fixtures Marketing ügyben hozott ítélet 31. pontja, valamint a fenti 3. lábjegyzetben hivatkozott C-444/02. sz. Fixtures Marketing ügyben hozott ítélet 47. pontja.

12 — Lásd a fenti 10. lábjegyzetet.

32. A fentiek alapján úgy vélem, hogy az alkérdésre, amennyiben azt általánosságban és a jelen ügy körülményeit figyelmen kívül hagyva nézzük, igenlő választ kellene adni. Más szóval a már meglévő adatok további fontos jelentőséggel való felruházása – az adatbázisba történő adatfelvétel útján –, jelentheti a „tartalom elrendezését", amely szerzői jogi védelem alatt állhat. Véleményem szerint tehát nincsenek afelől kétségek, hogy az irányelv szellemében az a tény, hogy az adatbázisba történő adatfelvétel az adatokat további értékkel vagy jelentőséggel ruházza fel, a teljes körű értékelés során jelentőséggel bírhat az adatbázis szerzői jogi védelmének elismerése szempontjából. Egyébként pontosan ez a rendelkezés célja; a rendelkezés azt védi, amit az adatbázis bármely módon a felvett kiinduló adatokhoz képest „hozzáad". Mindazonáltal azon elemek esetében, amelyek a labdarúgó-bajnokságok mérkőzéseit jellemzik, *minden elem* a kiindulóadat részének minősül, és egyik sem a kiinduló adatok adatbázisba való felvételének eredménye.

F – *Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés c) pontjáról*

33. A kérdést előterjesztő bíróság a harmadik alkérdéssel az adatbázis vonatkozásában a szerző „szellemi alkotása" fogalmáról kérdezi a Bíróságot. Ez nyilvánvalóan azzal van összefüggésben, miszerint az irányelv 3. cikke a szerzői jogi védelmet pontosan attól a ténytől teszi függővé, hogy az adatbázis tartalmának összeválogatása, illetve elrendezése miatt az a szerző önálló szellemi alkotásának minősül-e. A kérdést előterjesztő bíróság különösen azt kérdezi, hogy a szellemi alkotás fennállásához elegendő-e a jelentős munka és tudás („significant labour and skill") ráfordítása.

34. Úgy vélem, hogy minden valószínűség szerint az előzőhöz hasonlóan a harmadik alkérdés is téves előfeltevésből indul ki, miszerint a szervező társaságoknak az egyes labdarúgó-mérkőzések csapatainak, időpontjainak és menetrendjeinek meghatározása érdekében tett erőfeszítései, amelyek kétségtelenül jelentős munkaráfordítást és szervezési tapasztalatot igényelnek, az adatbázis megvalósításához kapcsolódnak. Valójában, amint azt fentebb kifejtettem, ezen erőfeszítések az ezt megelőző folyamathoz, az adatok létrehozásához kapcsolódnak, amely nem vehető figyelembe az adatbázis védelméhez fűződő jog értékelésénél.

35. Mindenesetre, még ha ezt a megállapítást figyelmen kívül is hagyjuk, és a nemzeti bíróság kérdését általánosságban vizsgáljuk, véleményem szerint a válasz adott: a szerzői jogi védelem azon ténytől függ, hogy az adatbázis rendelkezik-e „eredeti" jelleggel, és nem elegendő, hogy az adatbázis létrehozása munkát és tudást igényel.

36. Ismeretes, hogy a szerzői jogi védelem elismeréséhez elvárt eredetiség szintjére vonatkozóan az Európai Unión belül általánosságban eltérő előírások léteznek.[13] Közelebbről, az Unió *common law* hagyománnyal rendelkező országaiban a kritérium rendszerint a jelentős „munka, tudás és erőfeszítés" („labour, skills and effort") fennállása. Ezen okból például az Egyesült Királyságban az irányelv hatálybalépését megelőzően az adatbázisok általában szerzői jogi védelemben részesültek. Az adatbázis szerzői jogi védelem alatt állt, ha a szerző az adatbázis létrehozása során bizonyos mértékű erőfeszítést tett vagy meghatározott tudást használt fel. Ezzel szemben a kontinentális hagyománnyal rendelkező országokban általánosságban a szerzői jog védelem elismeréséhez olyan alkotás létrehozására van szükség, amely rendelkezik az eredetiség valamely jegyével, vagy valamilyen módon a szerző személyiségét fejezi ki, még ha az alkotás „művészi" természetére vagy minőségére vonatkozó bármely értékelés minden esetben figyelmen kívül is marad.

13 — Az eredetiségre vonatkozó nemzeti szabályozásbeli eltérések már a Bizottság 1992. május 13-i kezdeti irányelvjavaslatában (COM(92) 24 végleges) is megjelölésre kerültek azon indokok között, amelyek az adatbázis védelmének harmonizációját támogatták (lásd 2.2.5. pontot).

37. E tekintetben tehát nincsenek afelől kétségek, hogy ami a szerzői jogi védelmet illeti, az irányelv az eredetiség fogalmát fogadja el, amely meghaladja az adatok összegyűjtéséhez és azok adatbázisba való felvételéhez szükséges egyszerű „mechanikus” erőfeszítéseket. A szerzői jogi védelemhez az adatbázisnak, amint azt az irányelv 3. cikke kifejezetten kimondja, a szerző „szellemi alkotásának” kell lennie. E megfogalmazás nem hagy kétségeket, és a szerzői jog kontinentális hagyomány szerinti fogalmát veszi át.

38. Nyilvánvaló, hogy nem lehet általánosságban, minden esetre vonatkozóan előre meghatározni, hogy mikor állunk szemben „szellemi alkotással”. Egy olyan értékelésről van szó, amelyre – amint azt már jeleztem – jelen esetben nincs szükség. Mindenesetre, amikor ennek szükségessége fennáll, a nemzeti bíróság feladata ezen értékelés lefolytatása a konkrét ügy körülményei alapján.

39. A Bíróságnak már volt lehetősége e tekintetben iránymutatást adni, és többek között kiemelte, hogy az adatbázisnak az irányelv 3. cikke által biztosított szerzői jogi védelme, amint azt a 91/250 irányelv[14] 1. cikkének (3) bekezdése a számítógépi programoknak, valamint a 2006/116 irányelv[15] 6. cikkének a fényképeknek biztosít, azt feltételezi, hogy „eredeti alkotásokról van szó abban az értelemben, hogy a szerző saját szellemi alkotásai”[16].

40. E tekintetben a Bíróságnak módja volt azt is meghatározni, hogy a szerző akkor rendelkezik szellemi alkotással, ha az alkotás a személyiségét tükrözi: ezt az jelzi, ha a szerző az alkotás során szabad és kreatív döntéseket hozhat[17]. A Bíróság meghatározta továbbá, hogy általánosságban nem beszélhetünk az eredetiségről, amennyiben egy alkotás jellemzőit annak műszaki működése határozza meg.[18]

41. Az irányelv alkotója lényegében azt igyekezett megvalósítani, hogy egyfajta kompromisszum/egyezség jöjjön létre az irányelv elfogadásával az egyes európai uniós országokban létező szabályozások között. A jogalkotó a szerzői jogi védelemre vonatkozóan a kontinentális hagyománnyal rendelkező államok „szigorúbb” rendszerét vette át, miközben a *sui generis* védelem tekintetében a *common law* hagyományhoz gyakorlatilag közelebb álló hivatkozási kritériumot alkalmazta.[19]

42. Amint azt láttuk, meglehetősen általános iránymutatásról van szó, amelyet így a jelen ügyben nem szükséges tovább részletezni, mivel – amint azt fentebb jeleztem – a labdarúgó-mérkőzések versenynaptárainak esetében az adatbázisba olyan adatok kerülnek felvételre, amelyek önálló információs jelleggel bírnak, valamint már teljes körűek, és *amelyek az adatbázisba történő felvételüket követően nem nyernek további jelentőséget*.

43. Az a tény, hogy az adatbázisok szerzői jogi védelme az eredetiség meglehetősen szigorú követelményének van alárendelve, természetesen nem jelenti azt, hogy az adatok összegyűjtéséhez szükséges „mechanikus” erőfeszítések nem bírnak jelentőséggel az irányelv értelmében. Éppen ellenkezőleg, az irányelv *sui generis* védelemre vonatkozó 7. cikkének elsődleges célja pontosan az, hogy e tevékenységet védelmezze. Az a tény, hogy a labdarúgó-mérkőzések versenynaptárainak esetében a Bíróság kizárta annak alkalmazását, általános értelemben nem von le semmit annak fontosságából.

14 — A számítógépi programok jogi védelméről szóló, 1991. május 14-i 91/250/EGK tanácsi irányelv (HL L 122., 42. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 114. o.).

15 — A szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló, 2006. december 12-i 2006/116/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (kodifikált változat) (HL L 372., 12. o.).

16 — A C-5/08. sz. Infopaq International ügyben 2009. július 16-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-6569. o.) 35. pontja. Meg kell azonban jegyezni, hogy a hivatkozott három irányelv olyan terminológiát használ, amely némely nyelven ugyanaz, miközben más nyelveken (mint például az olasz nyelvben), noha mutat csekély eltérést, egyértelműen azt jelzi, hogy a jogalkotó ugyanarra a fogalomra kívánt utalni.

17 — A C-145/10. sz. Painer-ügyben 2011. december 1-jén hozott ítélet (EBHT 2011., I-12533. o.) 88–89. pontja.

18 — A C-393/99. sz. Bezpečnostní softwarová asociace ügyben 2010. december 22-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-13971. o.) 49. pontja.

19 — E tekintetben lásd a Bizottság fenti 6. lábjegyzetben hivatkozott Working Paperjének 1.1. pontját is.

44. Főszabályként tehát megmarad az a tény, hogy bizonyos feltételek mellett a labdarúgó-mérkőzések versenynaptára is szerzői jogi védelem alatt állhat, amennyiben a gyakorlati megvalósítás során a szerző elegendő eredetiséggel rendelkező elemeket illeszt bele. Például a mérkőzések elrendezésének különleges módját mutató, színeket és más grafikus elemeket felhasználó versenynaptár kétségtelenül jogosult lenne szerzői jogi védelemre az irányelv alapján. Mindazonáltal e védelem az elrendezés *módjára* korlátozódna, és nem az adatbázisban foglalt adatokra. Ebből nem következik, hogy a szóban forgó esetben a labdarúgó-mérkőzéseknek a bajnokságokat szervező társaságok által előállított versenynaptárai az adatok tekintetében az elrendezés bármilyen eredeti módját mutatnák: a nemzeti bíróság feladata, hogy a Bíróság fent hivatkozott iránymutatását is figyelembe véve e körülményt e tekintetben megvizsgálja.

G – *Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre vonatkozó végkövetkeztetés*

45. A három alkérdés vizsgálata lehetővé tette néhány alapkérdés tisztázását az adatbázisnak az irányelv szerinti szerzői jogi védelmére vonatkozóan. Többek között tisztázásra került, hogy az adatok létrehozására irányuló erőfeszítések nem vehetők figyelembe az adatbázis védelmét biztosító jog értékelése során (első alkérdés). Másodsorban láttuk, hogy noha a már meglévő adatokhoz új elemek – az adatbázisba történő adatfelvételük útján – hozzáadása jelentőséggel bírhat annak értékelése során, hogy az adatbázisba felvett labdarúgó-mérkőzések esetén fennáll-e a védelemhez való jog, nem beszélhetünk a meglévő adatok „gazdagításáról” (második alkérdés). Végezetül megállapítást nyert, hogy az erőfeszítés vagy tudás egyszerű megléte nem elegendő annak megállapításához, hogy az adatbázis a szerzői jog által oltalmazott szellemi alkotás (harmadik alkérdés). E megállapítások alapján válasz adható az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre.

46. Azt javasolom tehát a Bíróságnak, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre azt a választ adja, hogy a 96/9/EK irányelv 3. cikke alapján a szerzői jog kizárólag abban az esetben biztosít védelmet egy adatbázisnak, ha az a szerző eredeti szellemi alkotása. E tekintetben nem vehető figyelembe az adatok létrehozására irányuló tevékenység. A labdarúgó-bajnokságok versenynaptára esetében az egyes mérkőzésekre vonatkozó adatok meghatározása az adatok létrehozását jelenti.

IV – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésről

47. A kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésével annak meghatározását kéri a Bíróságtól, hogy az adatbázis esetében az irányelv által meghatározott szerzői jogi védelem az egyetlen lehetséges védelem-e, vagy ezzel ellentétben a nemzeti jog elismerheti-e ugyanezt a védelmet azon adatbázisok esetében, amelyek az irányelv értelmében nem felelnek meg a szükséges feltételeknek.

48. A nemzeti bíróság egyértelműen kimondja végzésében, hogy csekély kételyt érez a kérdésre adandó válasz tekintetében, és ebből következően az gyorsan megoldható. Egyértelmű ugyanis, hogy az irányelv az adatbázisok szerzői jogi védelme tárgyában teljes körű harmonizációt hajtott végre, amely nem teszi lehetővé további nemzeti jog által elismert jogok fennállását.

49. Már az irányelv preambuluma is kétségtelenül azt mutatja, hogy ez volt a jogalkotó szándéka. Például a (3) preambulumbekezdés a következőket állapítja meg:

„mivel a belső piac működését torzító fennálló különbségeket meg kell szüntetni és további különbségek kialakulását meg kell akadályozni; nem kell azonban megszüntetni a belső piac működését, illetve a Közösségen belüli információs piac fejlődését jelenleg hátrányosan nem befolyásoló különbségeket, és azok kialakulását nem kell megakadályozni”.

50. A (12) preambulumbekezdés ugyanezt az irányt követi:

„a korszerű adattároló és adatfeldolgozó rendszerekbe nem fognak befektetni a Közösségen belül, ha nem kerül sor egy szilárd és egységes védelmi rendszer bevezetésére az adatbázis-előállítók jogainak védelmében”.

51. Véleményem szerint ugyanakkor a kérdést véglegesen lezáró válasz az irányelv 14. cikkében található. E rendelkezés egy különleges átmeneti rendszert rögzít a nemzeti jog szerinti szerzői jog által korábban védett azon adatbázisok tekintetében, amelyek az irányelv értelmében nem felelnek meg a szerzői jogi védelem feltételeinek. Ezen adatbázisok a nemzeti jog által az irányelv hatálybalépését megelőzően biztosított védelem hátralévő időtartamára megőrzik a szerzői jogi védelmet. Nyilvánvaló, hogy a rendelkezésnek nem lenne értelme, ha az irányelv hatálybalépését követően a nemzeti jog időkorlát nélkül tovább biztosíthatná azon adatbázisok védelmét, amelyek az irányelv értelmében nem felelnek meg a feltételeknek. Ha így lenne, a „nemzeti” szerzői jog önállóan alkalmazható lenne továbbra is, és nem lenne szükség az átmeneti rendelkezés előírására azon adatbázisok esetében, amelyek az irányelv értelmében nem kellő mértékben eredetiek e védelem elnyeréséhez.

52. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy az irányelvvel ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely elismeri azon adatbázisok szerzői jogi védelmét, amelyek nem felelnek meg az irányelv 3. cikkében meghatározott feltételeknek.

V – Végkövetkeztetések

53. A fent kifejtettek alapján azt javasolom a Bíróságnak, hogy a Court of Appeal által előterjesztett kérdésekre a következő válaszokat adja:

„1. Az adatbázisok jogi védelméről szóló, 1996. március 11-i 96/9/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikke alapján a szerzői jog kizárólag abban az esetben biztosít védelmet agy adatbázisnak, ha az a szerző eredeti szellemi alkotása. E tekintetben nem vehető figyelembe az adatok létrehozására irányuló tevékenység. A labdarúgó-bajnokságok versenynaptára esetében az egyes mérkőzésekre vonatkozó adatok meghatározása az adatok létrehozását jelenti.

2. A szóban forgó irányelvvel ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely elismeri azon adatbázisok szerzői jogi védelmét, amelyek nem felelnek meg az irányelv 3. cikkében meghatározott feltételeknek.”